

Гаврютіна Н. Д. Формування соціального здоров'я дитини засобами казкотерапії / Н. Д. Гаврютіна, Д. Капустіна // Дошкільна освіта: традиції та інновації сучасної теорії і практики : тези Всеукр. наук.-практ. конф. (26 квітня 2012 р., м. Лисичанськ) / за заг. ред. Н. В. Гавриш. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. – С. 46–50.

*У статті розглянута проблема підвищення досвіду вихователів ДНЗ щодо реалізації формування соціального здоров'я дитини засобами казкотерапії; зазначені етапи в розвитку та структура казкотерапії.*

*Ключові слова: соціальне здоров'я, дитина, казкотерапія.*

Гаврютіна Н. Д. Капустіна Д. (Лисичанськ)

## **ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ДИТИНИ ЗАСОБАМИ КАЗКОТЕРАПІЇ**

Враховуючи актуальність проблеми здоров'я, найважливішими стратегічними завданнями щодо його збереження є всебічний розвиток дитини, становлення її духовного, психічного, соціального та фізичного здоров'я, формування у дітей відповідального ставлення до нього як найвищої індивідуальної та суспільної цінності. Ці завдання знайшли відображення в Конституції України, Законах України «Про Освіту», «Про дошкільну освіту», де одним із завдань дошкільної освіти є формування особистості дитини, розвиток її творчих здібностей, набуття нею соціального досвіду. [1].

Відтак, неодмінним компонентом системи національної дошкільної освіти має бути формування соціально-психологічних настанов та активної позиції дитини у дбайливому ставленні до здоров'я.

За визначенням ВОЗ, здоров'я – це стан цілковитого фізичного, духовного і соціального благополуччя. В. Казначеев розглядає стан здоров'я як динамічний процес збереження й розвитку біологічних, фізіологічних і психічних функцій оптимальної працездатності, соціальної активності при максимальній тривалості життя [2, с. 15].

Аналіз літератури з даної проблеми, дозволив зробити висновки про те, що ефективним засобом формування соціального здоров'я є казкотерапія, оскільки вона відповідає потребам та інтересам дітей, сприяє вияву їхньої емоційності, уяви, творчості.

Зазначені положення зумовили мету цієї статті, що полягає у дослідженні впливу казкотерапії на формування соціального здоров'я дошкільнят.

Проблема формування соціального здоров'я дітей дошкільного віку, його охорони, зміцнення та реабілітації як стрижнева в освітньому процесі ДНЗ була і залишається досить актуальною. Отже, одне з головних завдань сьогоденної освіти полягає у зміні соціального здоров'я майбутніх

громадян України, оскільки в останні роки рівень захворюваності дітей нашої держави зростає.

Соціальне здоров'я – здатність дитини контактувати з однолітками та дорослими в різних життєвих ситуаціях.

Одним з ефективних засобів формування соціального здоров'я є казка, оскільки вона відповідає потребам та інтересам дітей, сприяє вияву їхньої емоційності, уяви, творчості.

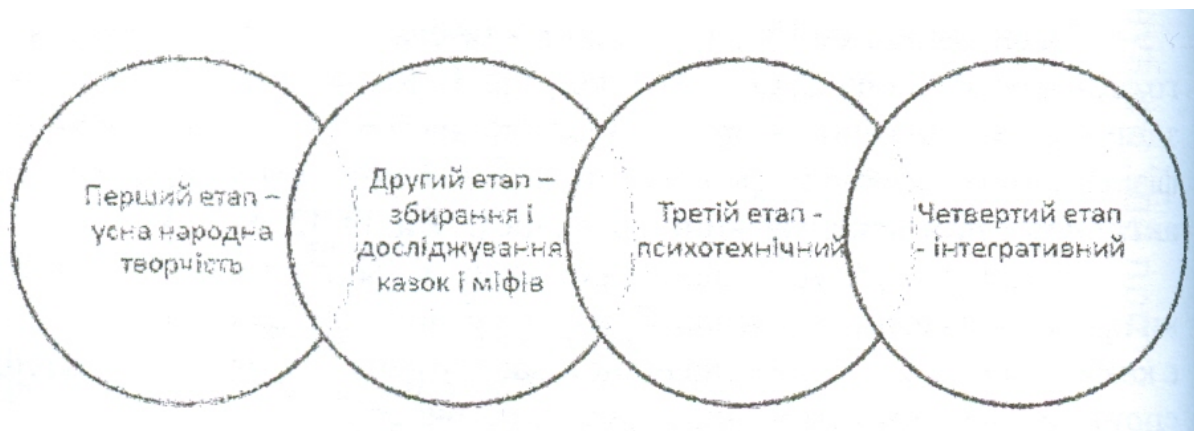
Вправи з казкою – це те, що природно необхідне дошкільнятам.

Казка – це форма спілкування та передачі досвіду. У казках можна знайти повний перелік людських почуттів, проблем і образні способи їх розв'язання.

Будь-яке проблемне завдання, що не має одного правильного рішення, активізує дитячу творчість, позбавляє дитину психологічної інерції.

Формування казкотерапії як окремого підвиду бібліотерапії, є великою заслугою відомого дитячого психолога і психоаналітика Бруно Беттельгейма, а зокрема, його книги відомої в Польщі під назвою «Чарівне і корисне: про значення і цінності казки» (Варшава, 1985).

Казкотерапією люди займалися споконвіку, щоправда несвідомо. Сьогодні теоретики виділяють чотири етапи в розвитку казкотерапії, Це своєрідні процеси, що тривають, не закінчуючись. (Рис. 1.2)



*Рис. 1.2. Етапи в розвитку казкотерапії*

Привабливість казкотерапії для педагогів можна пояснити насамперед її універсальністю:

- через аналіз вигаданої дитиною казки педагог одержує інформацію про її життя, актуальний стан, спосіб подолання труднощів;
- через участь у казкотерапевтичних сесіях дитина накопичує позитивний емоційний заряд зміцнюючи свій соціальний імунітет;
- через казку педагог має змогу передати дитині, батькам нові способи й алгоритми виходу з проблемної ситуації;
- немає вікових обмежень;

- одна техніка не заважає іншій, тому вони можуть застосовуватися в різноманітних поєднаннях у роботі з дітьми.

Заняття проводилися за наступною структурою: ритуал «входу» в казку, повторення розширення, закріплення, інтеграція, резюме, ритуал «виходу» з казки.

- Структура заняття з казкотерапії:
- Ритуал «входу» в казку (створюється настрій на спільну роботу);
- Повторення (згадування про те, що було на минулому занятті, які зробили для себе висновки який досвід придбали, чому навчилися);
- Розширення (розповідь дітям нової казки, задаються питання, чи хочуть вони цього навчитися, спробувати, допомогти кому-небудь з героїв казки тощо);
- Закріплення (обговорення та аналізування разом з дітьми прочитаного);
- Інтеграція (пов'язування нового досвіду з реальністю, в яких ситуаціях життя дітей можна його використовувати);
- Рефлексія (узагальнення набутого досвіду, пов'язування його з вже наявним);
- Ритуал «виходу» з казки.

Безумовно, казка здатна ефективно реалізувати великий спектр завдань з формування соціального здоров'я дошкільників, будучи водночас особистісно-орієнтованим методом виховання і взаємодії дорослого і дитини.

На етапі констатувального експерименту ми, ознайомившись з показниками соціального здоров'я дитини, використали методику «Драбинка» та продіагностували індивідуальний профіль соціального розвитку дитини, за якими визначили рівень самооцінки, особливостей її ідентифікації та оцінки дітьми інших людей.

Після проведення першого етапу експерименту, ми розробили сеанси занять з казкотерапії.

Комплекс занять ми впроваджували у старшій групі, яка стала базою для експерименту протягом одного місяця. Цей комплекс спрямований на врівноваження соціального здоров'я дитини, на покращення її самопочуття. Вважаємо необхідним розкрити зміст сеансів з казкотерапії.

Після реалізації сеансів казкотерапії, спрямованої на покращання соціального здоров'я дітей, ми знову провели методику «Драбинка» та продіагностували індивідуальний профіль соціального розвитку дитини за допомогою яких ми хотіли визначити, чи відбулися зміни у дітей, чи покращилось їх соціальне здоров'я.

Експериментальна перевірка, дані апробації та впровадження в дошкільну практику запропонованої методики формування соціального здоров'я дітей дошкільного віку засобом казкотерапії свідчать про її ефективність. Гіпотеза дослідження знайшла своє підтвердження.

Потребує спеціального вивчення проблема підвищення досвіду вихователів ДНЗ щодо реалізації означеного засобу формування соціального здоров'я.

#### Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // К. : Ред. журналу «Дошкільне виховання», 1999. – 62 с.
2. Беленька Г. В., Богініч О. Л., Машовець М. А. Здоров'я дитини – від родини / Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, М. А. Машовець. – К. : СПД Богданова, 2006. – 267 с.
3. Грабенко Т, Зінкевич Т. Чудеса на піску / Т. Грабенко, Т. Зінкевич. – К. : Ред. загальнопед. газ., 2004. – 234 с.